

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті»
Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институты
Педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасы
Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы
«Ыбырай Алтынсариннің Қостанай облыстық мемориалдық музейі» КММ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің ҮІ. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978-601-356-659-7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында ҮІ. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия ҮІ. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ
АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

использовать, найти им какое-либо применение? Из этого рассказа следует, что наши предки использовали все. Как должны поступать мы? Так небольшой рассказ из прошлого подводит современных детей к пониманию того, что мы с детства должны приучаться быть рачительными хозяевами, трудиться, понимать, что труд – это основа нравственности, жизненная потребность человека. Произведения Ибрая Алтынсарина имеют огромное значение в воспитании младших школьников как патриотов и настоящих граждан Республики Казахстан.

Список литературы:

1. Омарова, К. Ибрай Алтынсарин о воспитании. [Текст] // «Костанайские новости» – 2001. – 14 августа. – С.1.
2. Шаяхметов, А. Родник, утоляющий жажду [Текст] // «Ленинский путь» – 1991. – 22 июня. – С.4.
3. Шалабаев, В. Экспедиция по памятным местам [Текст] // «Убаганская заря» – 1991. – 30 октября. – С.3.
4. Антология педагогической мысли Казахстана. [Текст] // Сост. Калиев С., Аюбай К. Алматы, 2012 – 129 с.
5. Каирбеков, Г. Пусть дух его осеняет нас [Текст] // «Учитель Казахстана» – 1991. – 31 октября. – С.1.
6. Бейсенов А. З., Мусаева Р. С. Культурное наследие как важный аспект современного образования / А. З. Бейсенов, Р. С. Мусаева // Интеграция образования. – 2015. – Т. 19, № 1. – С. 65–73.

ӘОЖ 37.091. 39

КӨРКЕМ ЕҢБЕК ПӘНІНІҢ ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИ МҰРАМЕН БАЙЛАНЫСЫ: ТӘРБИЕЛІК ӘЛЕУЕТІ МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ БАҒЫТТАРЫ

Орақова Амангүл Шахарбековна,
педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент
Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан

Батталова Бегімай Бекмұратқызы,
екінші оқу жылының магистратурасының білім алушысы
білім беру бағдарламасы 7M01416–Көркем білім, графика және жобалау
Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақалада көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен өзара байланысы педагогикалық және құндылықтық тұрғыдан кешенді түрде талданады. Автор ұлттық қолөнерді тұлғаның рухани-адамгершілік сапаларын қалыптастыратын маңызды тәрбиелік ресурс ретінде қарастырады. Көркем еңбек пәнінің мазмұнында дәстүрлі мәдени тәжірибені жүйелі кіріктіру оқушылардың мәдени сәйкестігін, эстетикалық талғамын, еңбекке саналы қатынасын дамытуға ықпал ететіні негізделеді. Мақалада ұлттық қолөнердің тәрбиелік әлеуеті әрекеттік, эмоциялық және құндылықтық өлшемдер бірлігінде пайымдалып, оның қазіргі білім беру жүйесіндегі орны айқындалады. Зерттеу нәтижелері көркем еңбек пәнін тұлғаның рухани қалыптасуын қамтамасыз ететін стратегиялық маңызы бар пән ретінде қарастыру қажеттігін көрсетеді.

Түйінді сөздер: көркем еңбек пәні, ұлттық мәдени мұра, ұлттық қолөнер, рухани-адамгершілік тәрбие, құндылықтық бағдар, мәдени сәйкестік.

Аннотация

В статье рассматривается педагогическая взаимосвязь учебного предмета «Художественный труд» с национальным культурным наследием в контексте воспитательного потенциала и формирования ценностных ориентиров личности. Национальное декоративно-прикладное искусство анализируется как значимый ресурс духовно-нравственного развития обучающихся. Обосновывается, что интеграция традиционного культурного опыта в содержание предмета способствует формированию эстетического восприятия, уважительного отношения к труду и осознанной культурной идентичности. В работе раскрывается воспитательный потенциал национального ремесла через единство деятельностного, эмоционального и ценностного компонентов. Делается вывод о значимой роли художественного труда в системе современного образования как средства духовного становления личности.

Ключевые слова: художественный труд, национальное культурное наследие, декоративно-прикладное искусство, духовно-нравственное воспитание, ценностные ориентиры, культурная идентичность.

Abstract

The article explores the pedagogical relationship between the subject of Art and Craft Education and national cultural heritage, focusing on its educational potential and value-oriented function. Traditional handicrafts are considered as an effective means of fostering students' spiritual and moral qualities. The study substantiates that the integration of traditional cultural experience into the content of art and craft education contributes to the development of aesthetic perception, respect for labor, and cultural identity. The educational potential of national handicrafts is analyzed through the unity of activity-based, emotional, and value-reflective components. The article concludes that art and craft education occupies a strategically important position in the modern educational system as a tool for students' spiritual and moral development.

Key words: art and craft education, national cultural heritage, traditional handicrafts, spiritual and moral development, value orientation, cultural identity.

Қазіргі жаһандану үдерістері жағдайында ұлттық мәдени бірегейлікті сақтау мен ұрпақ санасына сіңіру мәселесі білім беру жүйесінің стратегиялық басымдықтарының біріне айналып отыр. Осы тұрғыдан алғанда, жалпы білім беретін мектептегі көркем еңбек пәні тек қана оқушылардың практикалық-шығармашылық дағдыларын қалыптастыратын оқу пәні ретінде емес, сонымен қатар ұлттық мәдени мұраны игерту арқылы тұлғаның рухани-адамгершілік болмысын тәрбиелеудің пәрменді құралы ретінде қарастырылады. Аталған пән мазмұнында халықтың тарихи тәжірибесі, эстетикалық талғамы, дүниетанымы мен өмір салты көрініс тауып, оқушының мәдени кодын қалыптастыруда ерекше рөл атқарады.

Ұлттық мәдени мұра – бұл белгілі бір этностың ғасырлар бойы жинақтаған материалдық және рухани құндылықтарының жиынтығы. Ол халықтың қолөнері, сәндік-қолданбалы өнері, тұрмыстық бұйымдары, ою-өрнек жүйесі, дәстүрлі технологиялары арқылы ұрпақтан-ұрпаққа беріліп отырады. Көркем еңбек пәнінің мазмұны осы мәдени мұра элементтерін жүйелі әрі педагогикалық тұрғыдан мақсатты түрде игертуді көздейді. Мұндай ықпалдастық оқушылардың ұлттық сана-сезімін қалыптастырып қана қоймай, олардың тарихи жадысын, эстетикалық қабылдауын және құндылықтық бағдарларын тереңдетуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, көркем еңбек пәні оқушының тұлғалық дамуына ықпал ететін тәрбиелік әлеуетімен ерекшеленеді. Ұлттық қолөнер үлгілерін меңгеру барысында оқушылар еңбексүйгіштікке, төзімділікке, дәлдікке, шығармашылық жауапкершілікке тәрбиеленеді. Бұл қасиеттер қазіргі білім беру парадигмасында ерекше мәнге ие әмбебап құзыреттермен өзара сабақтасып жатыр. Осы тұрғыдан алғанда, көркем еңбек пәні арқылы ұлттық мәдени мұраны игерту – тұлғаның мәдени-рухани дамуын қамтамасыз ететін маңызды педагогикалық шарттардың бірі болып табылады. Аталған мәселенің өзектілігі Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы стратегиялық құжаттарымен де айқындалады. Мемлекеттік білім беру

стандарттарында ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие, мәдени сабақтастық және рухани жаңғыру идеялары басты бағыттардың бірі ретінде белгіленген. Бұл талаптар көркем еңбек пәнінің мазмұнын ұлттық мәдени мұрамен жүйелі түрде байланыстыру қажеттігін ғылыми тұрғыда негіздеуді талап етеді.

Осы мақалада көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен байланысы тәрбиелік әлеует пен құндылықтық бағдарлар тұрғысынан кешенді түрде талданып, оның тұлға қалыптастырудағы педагогикалық мүмкіндіктері айқындалады. Көркем еңбек пәні қазіргі педагогикалық ғылымда тұлғаның жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін интегративті оқу пәні ретінде қарастырылады. Оның мазмұны еңбек әрекеті, көркемдік-эстетикалық қабылдау және шығармашылық тәжірибе бірлігінде ұйымдас-тырылып, оқушының танымдық, эмоциялық және құндылықтық салаларына кешенді ықпал етеді. Бұл пәннің педагогикалық мәні, ең алдымен, баланың қоршаған әлеммен әрекеттесу мәдениетін қалыптастыруымен айқындалады. Америкалық философ әрі педагог Дж. Дьюи білімді әрекет арқылы игеру қағидатын негіздей отырып, өнер мен еңбекке негізделген оқытудың тұлғаның әлеуметтік тәжірибесін байытатын басты құрал екенін көрсеткен [1, б. 76]. Осы тұрғыда көркем еңбек пәні білімді дерексіз күйде емес, өмірлік тәжірибемен байланыстыра меңгертудің пәрменді тетігі ретінде көрінеді.

Көркем еңбек пәнінің педагогикалық әлеуетін талдауда өнер арқылы оқыту тұжырымдамасы маңызды орын алады. Белгілі өнер педагогы Э. Айснер өнер пәндері оқушының тек қол икемділігін емес, ойлау икемділігін, интерпретациялық қабілетін және символдық түсінуін дамытатынын атап өтеді [2, б. 114]. Бұл пікір көркем еңбек пәнінің мазмұны тек техникалық дағдылармен шектелмей, оқушының көркемдік ойлауын, мәдени рефлексиясын қалыптастыруға бағытталуы тиіс екенін айқындайды. Демек, пәннің мәні – «қалай жасау» емес, «неге және қандай мәдени мағынада жасау» деген сұрақтарға жауап беруінде. Отандық педагогикада көркем еңбек пәні тәрбиелік жүйенің маңызды құрамдас бөлігі ретінде сипатталады. Г.Қ. Нұрғалиева білім мазмұнын мәдениетпен сабақтастыра ұйымдастыру оқушының тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін негізгі шарттардың бірі екенін атап көрсетеді [3, б. 52]. Ғалымның пікірінше, еңбек пен өнерге негізделген пәндерде ұлттық тәжірибе мен қазіргі білім талаптарының үйлесуі ерекше мәнге ие. Бұл ой көркем еңбек пәнінің қазіргі білім беру жүйесіндегі орнын тек оқу жоспары деңгейінде емес, мәдени-әлеуметтік миссия тұрғысынан бағалауға мүмкіндік береді.

Жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында көркем еңбек пәнінің орны айқындала түсті. Құзыреттілікке негізделген тәсіл пән мазмұнын оқушының шығармашылық дербестігін, функционалдық сауаттылығын және мәдени өзіндік санасын дамытуға бағыттайды. Осы контексте көркем еңбек пәні «екінші қатардағы» пән емес, тұлғаның рухани-мәдени тәжірибесін қалыптастыратын жетекші пәндердің бірі ретінде танылады. Алайда, практикада пәннің бұл әлеуеті әрдайым толық жүзеге аса бермейді. Мұның себебі көбіне мазмұнның формалдылығы мен мәдени контекстің жеткіліксіз ашылуынан туындайды. Сондықтан көркем еңбек пәнінің педагогикалық мәнін қайта пайымдау оны ұлттық мәдени мұрамен жүйелі байланыстыру қажеттігін алға тартады.

Ұлттық мәдени мұра ұғымы гуманитарлық ғылымдарда көпқырлы әрі кешенді феномен ретінде қарастырылады. Мәдениеттанулық тұрғыда ол белгілі бір халықтың тарихи даму барысында қалыптасқан материалдық және рухани құндылықтар жүйесін білдіреді. ЮНЕСКО құжаттарында мәдени мұра ұрпақтар арасындағы мәдени сабақтастықты қамтамасыз ететін негізгі механизм ретінде анықталып, оның

білім беру арқылы сақталуы мен таралуының маңызы ерекше атап өтіледі [4, б. 9]. Бұл тұжырым ұлттық мәдени мұраны педагогикалық үдерістің сыртқы элементі емес, оның мазмұндық өзегі ретінде қарастыру қажеттігін көрсетеді.

Педагогикалық ғылымда ұлттық мәдени мұра тұлғаның әлеуметтік-мәдени тәжірибесін қалыптастыратын тәрбиелік ресурс ретінде сипатталады. Қазақстандық ғалым С. Қ. Қожахметова ұлттық тәрбиенің негізі ретінде халықтың дәстүрлі мәдени тәжірибесін игеруді ұсына отырып, мәдени мұраның тұлғаның құндылықтық бағдарларын қалыптастырудағы шешуші рөлін атап көрсетеді [5, б. 87]. Ғалымның пікірінше, мәдени мұра тек өткеннің қалдығы емес, қазіргі тәрбиенің мазмұнын байытатын тірі педагогикалық жүйе болып табылады. Бұл көзқарас ұлттық мәдени мұраны статикалық емес, динамикалық құбылыс ретінде пайымдауға мүмкіндік береді. Ұлттық мәдени мұраны білім беру мазмұнына енгізу мәселесін талдауда ресейлік педагог-ғалым В. А. Сластенин мәдениетке бағдарланған білім беру тұжырымдамасын ұсынады. Ол білім беру үдерісін мәдени тәжірибені меңгерудің формасы ретінде қарастырып, оқушыны мәдениет субъектісі деңгейіне көтеруді басты мақсат деп есептейді [6, б. 41]. Бұл тұжырым көркем еңбек пәні аясында ұлттық мәдени мұраны жай ғана ақпарат ретінде емес, шығармашылық әрекет арқылы игерілетін тәжірибе ретінде ұсынудың маңызын негіздейді.

Қолөнер, сәндік-қолданбалы өнер, ою-өрнек, дәстүрлі технологиялар – ұлттық мәдени мұраның көркем еңбек пәнімен табиғи түрде сабақтасатын салалары. Отандық зерттеуші Ә. Ә. Әбдіғапбаровна ұлттық қолөнердің тәрбиелік әлеуетін зерттей отырып, оның оқушының эстетикалық сезімін ғана емес, этномәдени сәйкестігін қалыптастыруға ықпал ететінін дәлелдейді [7, б. 103]. Бұл пікір көркем еңбек пәнінің мазмұнын ұлттық мәдени мұра элементтерімен байытудың педагогикалық негізділігін нақтылай түседі. Алайда ұлттық мәдени мұраны оқыту үдерісіне енгізу формалды сипат алмауы тиіс. Авторлық пайым бойынша, мәдени мұра педагогикалық тұрғыдан тек үлгі көрсету немесе көшіру деңгейінде емес, оның мәнін, символикасын және дүниетанымдық негізін ашу арқылы игерілгенде ғана тәрбиелік құндылыққа ие болады. Осы тұрғыда көркем еңбек пәні ұлттық мәдени мұраны тұлғалық деңгейде меңгертудің ең тиімді алаңдарының бірі болып табылады.

Кесте 1 – Ұлттық қолөнердің тұлғаның рухани құндылық дамуына ықпалы

Ұлттық қолөнер элементі	Іс-әрекеттік сипаттамасы	Қалыптасатын рухани сапалар	Педагогикалық мәні
Дәстүрлі еңбек үдерісі (қолмен жасау)	Ұқыпты, кезең-кезеңімен орындалатын әрекет	Сабырлылық, төзімділік, жауапкершілік	Еңбекке саналы қатынас пен ішкі тәртіпті қалыптастырады
Ою-өрнек және символика	Өрнектің мағынасын түсіну, үйлесімділікке ұмтылу	Эстетикалық сезім, рухани үйлесім	Дүниені тұтас қабылдау мен құндылықтық рефлексияны дамытады
Табиғи материалдармен жұмыс	Материалдың қасиетін ескеру, ысырап етпеу	Табиғатқа құрмет, экологиялық сана	Табиғат пен адам арасындағы үйлесімді сезіндіреді
Ұжымдық қолөнер жұмыстары	Бірлескен жоспарлау және орындау	Сыйластық, ынтымақтастық, әлеуметтік жауапкершілік	Әлеуметтік-адамгершілік тәжірибені қалыптастырады
Дәстүр сабақтастығы	Өткен тәжірибені қазіргі әрекетпен байланыстыру	Мәдени жады, ұлттық сәйкестік, патриотизм	Ұрпақаралық рухани байланысты нығайтады

Кестеде көрсетілгендей, ұлттық қолөнер тұлғаның рухани–адамгершілік сапаларын қалыптастыруда ерекше педагогикалық әлеуетке ие, өйткені ол еңбек әрекеті мен мәдени мағынаның, эстетикалық қабылдау мен ішкі рефлексияның табиғи бірлігін қамтиды. Қолөнер бұйымын жасау үдерісі оқушы үшін жай ғана практикалық тапсырма емес, ол – халықтың дүниетанымымен, өмір салтымен және құндылықтар жүйесімен жанасудың ерекше формасы. Осы тұрғыдан алғанда, ұлттық қолөнер тұлғаның ішкі рухани әлеміне әсер ететін тәрбиелік кеңістік ретінде көрінеді. Қолөнер арқылы тәрбиелеудің маңызды қыры – еңбектің мәнін сезіндіру. Дәстүрлі мәдениетте еңбек прагматикалық мақсатпен ғана емес, рухани тәрбие құралы ретінде қабылданған. Оқушы киіз басу, ағаш ою, өрнек салу немесе тоқу сияқты әрекеттерге араласқанда, ол сабырлылықты, төзімділікті, ұқыптылықты және жауапкершілікті тәжірибе жүзінде меңгереді. Бұл қасиеттер сырттай үйретілмейді, олар әрекет барысында тұлғаның ішкі құрылымына біртіндеп сіңеді. Авторлық пайым бойынша, дәл осы «әрекет арқылы ішкілену» механизмі ұлттық қолөнердің рухани–адамгершілік тәрбиедегі басты артықшылығы болып табылады.

Ұлттық қолөнердің тәрбиелік ықпалы оның символдық мазмұнымен де тығыз байланысты. Дәстүрлі ою–өрнектер, бұйым пішіндері мен түстік шешімдер белгілі бір дүниетанымдық мәнге ие. Мәселен, симметрия, үйлесім, тұтастық қағидаттары қазақ қолөнерінде кеңінен көрініс табады. Бұл қағидаттарды іс жүзінде меңгеру оқушының эстетикалық сезімін ғана емес, дүниені тұтас қабылдау қабілетін қалыптастырады. Мұндай қабылдау тұлғаның ішкі тепе–теңдігін, рухани үйлесімін нығайтып, адамгершілік тұрақтылықтың негізін қалайды. Сонымен қатар ұлттық қолөнер ұжымдық тәжірибеге негізделген тәрбие құралы ретінде де маңызды. Көптеген дәстүрлі еңбек түрлері бірлескен әрекет арқылы жүзеге асқан. Қазіргі білім беру жағдайында бұл тәжірибе топтық жұмыстар, бірлескен жобалар арқылы жаңғыртылады. Оқушылар ортақ мақсатқа жету үшін өзара келісімге келуге, бірін–бірі тыңдауға және еңбектің нәтижесіне ортақ жауапкершілікпен қарауға үйренеді. Бұл үдеріс тұлғаның әлеуметтік–адамгершілік сапаларын – сыйластық, ынтымақтастық, әділеттілік сияқты қасиеттерді қалыптастыруға ықпал етеді.

Ұлттық қолөнердің рухани әлеуеті оның уақытпен байланысынан да көрінеді. Қолмен жасалатын еңбек түрлері оқушыны баяу, ойланып әрекет етуге үйретеді. Жылдам нәтиже мен тұтынушылыққа бағдарланған қазіргі мәдениет жағдайында бұл – ерекше тәрбиелік тәжірибе. Авторлық тұжырым бойынша, ұлттық қолөнер арқылы жүзеге асатын «баяу еңбек» мәдениеті оқушының ішкі әлемін тереңдетіп, өзін–өзі тануға, еңбектің мағынасына ой жүгіртуге мүмкіндік береді. Мұндай рефлексия рухани дамудың маңызды алғышарты болып табылады.

Осылайша, ұлттық қолөнер тұлғаның рухани–адамгершілік сапаларын қалыптастыруда кешенді ықпал ететін педагогикалық құрал ретінде сипатталады. Ол еңбекке құрметті, мәдени тамырмен байланыс сезімін, эстетикалық талғамды және әлеуметтік жауапкершілікті біртұтас жүйеде дамытады. Авторлық пайым бойынша, ұлттық қолөнердің тәрбиелік әлеуеті тек мазмұндық деңгейде емес, оны оқыту үдерісінің мәндік, рефлексивті сипат алуында толық ашылады. Бұл жағдай көркем еңбек пәнін тұлғаның рухани қалыптасуындағы стратегиялық маңызды пәндердің біріне айналдырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Дьюи Дж. Опыт и образование / пер. с англ. – М.: Педагогика, 2000. – 384 с.
2. Eisner E. W. The Arts and the Creation of Mind. – New Haven: Yale University Press, 2002. – 272

р.

4 СЕКЦИЯ

**ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ
АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ**

3. Нұрғалиева Г. Қ. Цифрлық педагогика және білім беруді трансформациялау. – Алматы: Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, 2021. – 210 б.
4. UNESCO. Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. – Paris: UNESCO, 2003. – 18 p.
5. Қожахметова С. Қ. Ұлттық тәрбие: теориясы мен әдіснамасы. – Алматы: Рауан, 2010. – 256 б.
6. Сластенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Педагогика: учебник для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Академия, 2013. – 576 с.
7. Әбдіғапбарова Ә. Ә. Қазақтың сәндік-қолданбалы өнері арқылы оқушыларды тәрбиелеу. – Алматы: Білім, 2014. – 198 б.

УДК 37.371.4

ЧТЕНИЕ НА КАНИКУЛАХ КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Прасолова Ольга Евгеньевна,
учитель начальных классов, педагог–исследователь,
КГУ «Школа–гимназия №3 отдела образования города Костаная»
Управления образования акимата Костанайской области,
г. Костанай, Казахстан

Аннотация

В статье представлен краткий обзор художественных текстов, рекомендуемых обучающимся для самостоятельного чтения, описаны приемы работы учителя начальных классов по формированию гражданской идентичности через чтение детской литературы. Воспитание национальных и общечеловеческих ценностей на основе содержания художественных произведений – актуальная задача для педагога. Предложенные методы работы помогут учителю интегрировать ценности в учебно–воспитательный процесс, разнообразить формы внеурочной деятельности.

Ключевые слова: компетентностный подход; контекстные задания; опыт работы; самостоятельное чтение; художественно–воспитательная литература.

Аңдатпа

Мақалада студенттерге өз бетінше оқуға ұсынылатын көркем мәтіндерге қысқаша шолу жасалады, бастауыш сынып мұғалімінің балалар әдебиетін оқу арқылы азаматтық бірегейлікті қалыптастыру бойынша жұмыс әдістері сипатталған. Көркем шығармалардың мазмұны негізінде ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды тәрбиелеу – педагог үшін өзекті міндет. Ұсынылған жұмыс әдістері мұғалімге құндылықтарды оқу–тәрбие процесіне біріктіруге, сабақтан тыс жұмыстардың түрлерін әртараптандыруға көмектеседі.

Түйінді сөздер: құзыреттілік тәсіл; контекстік тапсырмалар; жұмыс тәжірибесі; өз бетінше оқу; көркем–тәрбиелік әдебиет.

Abstract

This article provides a brief overview of literary texts recommended for independent reading by students and describes primary school teachers' approaches to fostering civic identity through children's literature. Fostering national and universal values through the content of literary works is a pressing task for educator. The proposed methods will help teachers integrate values into the educational process and diversify extracurricular activities.

Key words: competency–based approach; contextual assignments; work experience; independent reading; fiction and educational literature.

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ

Абиева Айнура Сералеевна, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Внутренние ресурсы личности как фактор психологической безопасности старшеклассников</i>	2124
Азаров Данил Станиславович, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Проблема эмоционального выгорания у будущих педагогов и пути ее решения в образовательной среде вуза</i>	2128
Айтпаева Алия Богдановна, Тогусаева Ажаргуль Казийкановна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық–патриоттық тәрбиенің маңызы</i>	2133
Аманкелді Аяжан, Султанбекова Жадыра Хамитбековна	<i>Дүниетану пәні арқылы бастауыш сынып оқушыларының патриоттық құндылықтарын қалыптастырудың жолдары</i>	2137
Аманова Жаңыл Жарылкагановна	<i>Абай мұрасы – жастар тәрбиесінің рухани негізі</i>	2141
Арыстан Нұралы Нұрланұлы, Калиева Жанар Шалахановна	<i>Мектеп оқушыларында азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы ұлттық сананың рөлі</i>	2144
Асанова Карлыгаш Илиукеновна, Сарина Арайлым Амантаевна	<i>Патриотты қалай тәрбиелейміз: мұғалімдерге 10 кеңес</i>	2149
Ахметбекова Зауре Далихатовна	<i>Развитие толерантности в рамках программы «Адал азамат» как основа гражданской идентичности</i>	2153
Байкужаев Рискелды Дулатович, Семашко Анна Александровна	<i>Инновационные подходы к формированию патриотизма и гражданской ответственности у школьников в условиях цифровой трансформации образования</i>	2157

Бакен Инабат Есенқызы, Усакбаева Гульжанат Сапаровна	<i>Жобалау қызметі арқылы білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру тәжірибесі</i>	2160
Балжанова Айгуль Магжановна	<i>Ценностные ориентиры патриотического воспитания личности</i>	2163
Батыр АйымСайлақызы, Байжанова Сауле Аскарбековна	<i>Лэпбук как средство ознакомления с родным краем детей 4–5 лет</i>	2167
Безаубекова Алмагул Даненовна, Дускеева Камилла Бергентаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқытуда адамгершілікке тәрбиелеу</i>	2171
Бектурганова Римма Чингизовна	<i>Мотивациякисследовательскойииннов ационной деятельности как фактор профессионального становления будущего педагога</i>	2177
Гербут Елена Анатольевна	<i>Роль искусственного интеллекта в формировании гражданской идентичности и сохранении национальных культур</i>	2188
Дерендяева Мария Витальевна, Естигнеева Дарья Николаевна	<i>Игра как инструмент воспитания гражданских качеств: сюжетно– ролевые и настольные игры о Родине</i>	2192
Дуйсбаева Гулдерай Серикқызы	<i>Трансформация нравственно– культурных ценностей в условиях глобализации: казахстанский контекст</i>	2195
Еслямгалиева Зоя Сейсембаевна	<i>Психолого–педагогические аспекты формирования гражданственности и патриотизма на разных возрастных этапах обучения: из опыта работы</i>	2200
Жармаганбетова Жаңагүл Рахымжанқызы	<i>Музыкалық тәрбие беруде домбыра аспабының маңызы</i>	2206
Зулпқарова Турсынай Нурболатовна	<i>Әлем тарихындағы саяси және рухани көшбасшылық: билік, заң және қоғам дамуы</i>	2211
Изтелеуова Айгерим Кажмукановна	<i>Білім беру жүйесінде ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың маңызы</i>	2217

Казиева Айгуль Айткожиновна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық тәрбие жүйесіндегі қазақ ағартушылары мұрасының маңызы</i>	2221
Кайырбекова Меруерт Кадырхановна	<i>Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеялары контекстіндегі заманауи оқушының құндылықтар жүйесін қалыптастыру</i>	2224
Калиниченко Оксана Викторовна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	<i>Формирование гражданской идентичности молодежи</i>	2228
Касенова Нормуль Шакировна, Серикбаева Роза Назымовна	<i>Бастауыш сынып оқушыларында патриоттық тәрбиені сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастыру</i>	2232
Кишкимбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	<i>Психолого–педагогические условия формирования ответственного поведения подростков в школьной воспитательной среде</i>	2238
Ковальчук Инесса Николаевна, Иваненко Лариса Анатольевна	<i>Системный подход к профессиональному воспитанию будущего учителя</i>	2244
Кривчикова Анастасия Владиславовна, Дорош Наталья Леонардовна	<i>Роль воспитательной работы в формировании творческой молодежи на факультете искусств и дизайна</i>	2249
Кусаинова Тамаша Бахитжановна, Абилова Кенжегуль Укаповна	<i>Қазақ тілі сабақтары арқылы оқушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың педагогикалық мүмкіндіктері</i>	2252
Лихорад Оксана Ивановна	<i>Развитие патриотической культуры у студентов педагогических специальностей: трудности и пути решения</i>	2258
Маркина Зейнеп Бакитжановна	<i>«Туған жер–алтын бесігім» бағдарламасының шәкірт бойына құндылықтарды қалыптастырудағы рөлі</i>	2262
Нуржанова Жанат Турсынбаевна, Якупова Нургул Адильхановна	<i>Білім берудегі тәрбие мен оқытудың негіздерінде жеке тұлғаның патриоттық құндылықтарын қалыптастыру</i>	2267

Нуркина Тамара Чайзатовна	<i>Творчество Ибрая Алтынсарина как воплощение идей народной педагогики в воспитании патриотизма и гражданской идентичности в системе начального образования</i>	2270
Орақова Амангүл Шахарбековна, Батталова Бегімай Бекмұратқызы	<i>Көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен байланысы: тәрбиелік әлеуеті мен құндылықтық бағыттары</i>	2275
Прасолова Ольга Евгеньевна	<i>Чтение на каникулах как эффективное средство формирования гражданской идентичности младших школьников</i>	2280
Рахимжанова Рыскул Дуанбековна	<i>Цифрлық білім ресурстарын қолдану арқылы өзге тілді оқушыларды патриоттық құндылықтарға баулу</i>	2284
Сайлаухан Абылай Беркінұлы, Мамбетов Жолдасбек Ормаханұлы	<i>Бақсылық дәстүр және оның қазақ әдебиетінде бейнеленуі</i>	2289
Сафарян Лариса Викторовна, Черноус Ольга Анатольевна	<i>Формирование основ гражданской идентичности и патриотических ценностей у детей 3–х в условиях дошкольной организации на основе программы «Адал азамат»</i>	2295
Серікбай Оспанов, Мырзағалиева Күлзада Мешитбаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин еңбектерінің замандастарына, кейінгі ұрпаққа әсері</i>	2298
Серикова Айнагуль Аргынтаевна, Сагиева Аружан Мейрамбекқызы	<i>Генеративті жасанды интеллект арқылы математика сабағында ұлттық мазмұнды модельдеу</i>	2303
Сигида Дарья Андреевна	<i>Ценности, мотивы и ориентации личности в системе управления</i>	2308
Смоляная Марина Николаевна	<i>Формирование модели «Адал азамат» в современной школе</i>	2311
Solomakha Anastasia Dmitrievna	<i>Methodology for forming digital civil literacy among teenagers</i>	2318
Султанова Айкерим Малшыбаевна	<i>Азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудың педагогикалық мәселелері</i>	2321

Сүлеймен Диас Мәлікұлы, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Проблема социального самочувствия в психолого–педагогической литературе</i>	2325
Темірбаева Гүлсім Сәруарқызы	<i>Қазақстан тарихы сабағында азаматтық бірегейлікті дамыту жолдары</i>	2330
Толегенова Шолпан Толегеновна	<i>Роль организаций образования в формировании активной гражданской позиции и патриотизма</i>	2335
Туболец Светлана Григорьевна, Щепеткова Наталья Владимировна	<i>Формирование национальных ценностей в образовательном процессе начальной школы</i>	2338
Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	<i>Жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселелері (бастауыш мектептегі білім беру мысалында)</i>	2343
Успанова Жұлдыз Айтжановна	<i>Азаматтық бірегейлік – болашақ қоғамның тірегі</i>	2347
Утесова Гүлжан Көшербайқызы, Романкулова Айгул Оразаухановна	<i>Азаматтық бірегейлік пен отансүйгіштік: жастар тәрбиесіндегі өзекті мәселелер</i>	2350
Шакина Инна Михайловна	<i>Роль уроков литературы в формировании гражданской идентичности и патриотических ценностях школьников</i>	2354
Шалгимбеков Айбек Батырханович, Ковальчук Наталья Васильевна	<i>Интеграция ценностей «Адал азамат» в содержание уроков истории</i>	2359
<i>Резолюциясы / Резолюция.....</i>		2363
<i>Содержание пленарных докладов / Пленарлық баяндамалар мазмұны.....</i>		2371
<i>Содержание 1 секции / 1 секция мазмұны</i>		2372
<i>Содержание 2 секции / 2 секция мазмұны</i>		2394
<i>Содержание 3 секции / 3 секция мазмұны</i>		2400
<i>Содержание 4 секции / 4 секция мазмұны</i>		2413

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

